Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 28. julija 2016*

„Predhodno odločanje — Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah — Uredbi (ES) št. 864/2007 in (ES) št. 593/2008 — Varstvo potrošnikov — Direktiva 93/13/EGS — Varstvo podatkov — Direktiva 95/46/ES — Prodajne pogodbe, sklenjene prek spleta s potrošniki, ki prebivajo v drugih državah članicah — Nepošteni pogoji — Splošni pogoji, ki vsebujejo pogoj o izbiri prava, ki se uporabi, in s katerim je izbrano pravo države članice, v kateri ima družba sedež — Določitev prava, ki se v okviru opustitvene tožbe uporabi pri presoji nepoštenosti pogojev iz teh splošnih pogojev — Določitev prava, ki ureja obdelavo osebnih podatkov potrošnikov“

V zadevi C-191/15,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija) z odločbo z dne 9. aprila 2015, ki je prispela na Sodišče 27. aprila 2015, v postopku

Verein für Konsumenteninformation

proti

Amazon EU Sàrl,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi L. Bay Larsen, predsednik senata, D. Švaby, J. Malenovský, M. Safjan (poročevalec) in M. Vilaras, sodniki,

generalni pravobranilec: H. Saugmandsgaard Øe,

sodni tajnik: I. Illéssy, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 2. marca 2016,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za Verein für Konsumenteninformation S. Langer, odvetnik,

— za Amazon EU Sàrl G. Berrisch, odvetnik,

— za avstrijsko vlado G. Eberhard, agent,

— za nemško vlado T. Henze, A. Lippstreu, M. Hellmann, T. Laut in J. Mentgen, agenti,

* Jezik postopka: nemščina.

— za vlado Združenega kraljestva M. Holt, agent, skupaj z M. Grayem, barrister,

— za Evropsko komisijo M. Wilderspin in J. Vondung, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 2. junija 2016

izreka naslednjo

Sodbo

1 Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Uredbe (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti („Rim II“) (UL 2007, L 199, str. 40, v nadaljevanju: Uredba Rim II) in Uredbe (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbena obligacijska razmerja (Rim I) (UL 2008, L 177, str. 6, v nadaljevanju: Uredba Rim I) ter Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288) in Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 15, str. 355).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Verein für Konsumenteninformation (združenje za obveščanje potrošnikov, v nadaljevanju: VKI) in družbo Amazon EU Sàrl s sedežem v Luxembourgu glede opustitvene tožbe, ki jo je vložilo VKI.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba Rim I

3 V uvodni izjavi 7 Uredbe Rim I je navedeno:

„Vsebinsko področje uporabe in določbe te uredbe morajo biti skladne z Uredbo Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah [(UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42)] in [Uredbo Rim II].“

4 Člen 1(1) in (3) Uredbe Rim I določa:

„1. Ta uredba se uporablja za pogodbena obligacijska razmerja v civilnih in gospodarskih zadevah v primerih, ko pride do kolizije med zakoni več držav.

Ne uporablja pa se zlasti v davčnih, carinskih ali upravnih zadevah.

[…]

3. Ta uredba se ne uporablja za dokaze in postopek, brez poseganja v člen 18.“

5 Člen 4 te uredbe, naslovljen „Pravo, ki se uporablja, če pogodbeni stranki ne izbereta prava“, določa:

„1. Če pogodbeni stranki nista izbrali prava v skladu s členom 3, se pravo, ki se uporablja za pogodbo, določi brez poseganja v člene 5 do 8, kakor sledi:

(a) za prodajno pogodbo o prodaji blaga se uporablja pravo države, v kateri ima običajno prebivališče prodajalec;

(b) za pogodbo o opravljanju storitev se uporablja pravo države, v kateri ima običajno prebivališče izvajalec storitev;

(c) za pogodbo, katere predmet je stvarna pravica na nepremičnini ali najemna pravica na nepremičnini, se uporablja pravo države, v kateri se nahaja nepremičnina;

(d) ne glede na točko (c) se za najemno pogodbo za nepremičnino, sklenjeno za začasno zasebno uporabo za največ šest zaporednih mesecev, uporablja pravo države, v kateri ima običajno prebivališče najemodajalec, pod pogojem, da je najemojemalec fizična oseba in da ima običajno prebivališče v isti državi;

(e) za franšizno pogodbo se uporablja pravo države, v kateri ima običajno prebivališče franšizojemalec;

(f) za pogodbo o distribuciji se uporablja pravo države, v kateri ima običajno prebivališče distributer;

(g) za prodajno pogodbo o prodaji blaga na dražbi se uporablja pravo države, v kateri poteka dražba, če je tak kraj mogoče določiti;

(h) za pogodbo, sklenjeno v okviru večstranskega sistema, ki združuje ali omogoča združevanje več nakupnih in prodajnih interesov tretjih oseb v zvezi s finančnimi instrumenti, kot so opredeljeni s točko 17 člena 4(1) Direktive 2004/39/ES [Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o trgih finančnih instrumentov in o spremembah direktiv Sveta 85/611/EGS, 93/6/EGS in Direktive 200/12/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter o razveljavitvi Direktive Sveta 93/22/EGS (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 7, str. 263)], v skladu s pravili, ki niso diskrecijska in ki jih ureja eno samo pravo, se uporablja to pravo.

2. Če pogodba ni zajeta v odstavku 1 ali če bi lahko elemente pogodbe uvrstili v več kot eno točko od (a) do (h) iz odstavka 1, se za pogodbo uporablja pravo države, v kateri ima običajno prebivališče pogodbena stranka, ki je dolžna opraviti za posamezno pogodbo značilno izpolnitev.

3. Kadar je iz vseh okoliščin primera razvidno, da je pogodba očitno v tesnejši zvezi z drugo državo kot z državo iz odstavka 1 ali 2, se uporablja pravo te druge države.

4. Če prava, ki se uporablja, ni mogoče določiti v skladu z odstavkoma 1 ali 2, se za pogodbo uporablja pravo države, s katero je ta pogodba najtesneje povezana.“

6 Člen 6 iste uredbe, naslovljen „Potrošniške pogodbe“, določa:

„1. Brez poseganja v člena 5 in 7 se za pogodbo, ki jo fizična oseba sklene za namen, ki ga ni mogoče obravnavati kot poslovno ali poklicno dejavnost te osebe (‚potrošnik‘), z drugo osebo, ki opravlja svojo poslovno ali poklicno dejavnost (‚podjetnik‘), uporablja pravo države, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče, pod pogojem, da podjetnik:

(a) izvaja svoje poslovne ali poklicne dejavnosti v državi, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče, ali

(b) na kakršen koli način usmerja take dejavnosti v to državo ali več držav, vključno s to državo,

in da pogodba spada v okvir takih dejavnosti.

2. Ne glede na odstavek 1 lahko pogodbeni stranki za pogodbo, ki izpolnjuje pogoje iz odstavka 1, izbereta pravo, ki naj se uporablja v skladu s členom 3. Vendar pa taka izbira prava potrošnika ne sme prikrajšati za zaščito, ki mu jo zagotavljajo določbe, od katerih ni dovoljeno odstopanje z dogovorom, po pravu, ki bi se uporabljalo v skladu z odstavkom 1, če pogodbeni stranki ne bi izbrali drugega prava.

[…]“

7 Člen 9 Uredbe Rim I, naslovljen „Prevladujoče obvezne določbe“, določa:

„1. Prevladujoče obvezne določbe so določbe, katerih upoštevanje je po mnenju države bistvenega pomena za zaščito njenih javnih interesov, kot je na primer njena politična, socialna ali gospodarska ureditev, in sicer do take mere, da se te določbe uporabljajo za vse primere, ki sodijo na njihovo področje uporabe, ne glede na to, katero pravo se sicer uporablja za pogodbo na podlagi te uredbe.

2. Nobena določba te uredbe ne omejuje uporabe prevladujočih obveznih določb prava države sodišča, pred katerim poteka postopek.

3. Prevladujočim obveznim določbam prava države, v kateri morajo biti ali so bile izpolnjene obveznosti, ki izhajajo iz pogodbe, se lahko prizna učinek, kolikor te prevladujoče obvezne določbe izpolnitev pogodbe opredeljujejo kot nezakonito. Pri odločitvi o učinkovanju teh določb se upošteva njihova narava in namen ter posledice njihove uporabe oziroma neuporabe.“

8 Člen 10 te uredbe, naslovljen „Soglasje volj in materialna veljavnost“, določa:

„1. Obstoj in veljavnost pogodbe ali obstoj in veljavnost pogodbenih določil se presoja po pravu, ki bi se uporabljalo po tej uredbi, če bi bila pogodba ali pogodbena določila veljavna.

2. Vseeno se lahko pogodbena stranka, kadar zatrjuje, da ni soglašala, sklicuje na pravo države, v kateri ima običajno prebivališče, če je iz okoliščin mogoče sklepati, da učinka njenega ravnanja ni primerno presojati po pravu iz odstavka 1.“

9 Člen 23 te uredbe, naslovljen „Razmerje do drugih določb prava Skupnosti“, določa:

„Z izjemo člena 7 ta uredba ne posega v uporabo določb prava Skupnosti, ki v zvezi s posameznimi zadevami določajo kolizijska pravila za pogodbena obligacijska razmerja.“

Uredba Rim II

10 V uvodnih izjavah 7 in 21 Uredbe Rim II je navedeno:

„(7) Vsebinsko področje uporabe in določbe te uredbe bi morale biti skladne z Uredbo [št. 44/2001] in instrumenti o pravu, ki se uporablja za pogodbene obveznosti.

[…]

(21) Posebno pravilo iz člena 6 ni izjema od splošnega pravila iz člena 4(1), ampak zgolj njegovo pojasnilo. V zadevah glede nelojalne konkurence bi moralo kolizijsko pravilo varovati konkurente, potrošnike in splošno javnost ter zagotavljati pravilno delovanje tržnega gospodarstva. Povezava s pravom države, v kateri so razmerja med konkurenti ali skupni interesi potrošnikov prizadeti ali bi lahko bili prizadeti, je na splošno v skladu s temi cilji."

11 Člen 1(1) in (3) navedene uredbe določa:

„1. Ta uredba se v primeru kolizije zakonov uporablja za nepogodbene obveznosti v civilnih in gospodarskih zadevah. Ne uporablja se zlasti za davčne, carinske ali upravne zadeve, kot tudi ne za odgovornost države glede dejanj in opustitev pri izvajanju državne oblasti (‚*acta iure imperii*').

[…]

3. Ta uredba se ne uporablja za dokaze in postopke, brez poseganja v člena 21 in 22."

12 Člen 4 te uredbe, naslovljen „Splošno pravilo", ki je v njenem poglavju II z naslovom „Škodna dejanja", določa:

„1. Če v tej uredbi ni določeno drugače, je pravo, ki se uporablja za nepogodbeno obveznost, nastalo iz škodnega dejanja, pravo države, v kateri škoda nastane, ne glede na državo, v kateri se je zgodil dogodek, ki je povzročil nastalo škodo, in ne glede na državo ali države, v kateri so nastale posredne posledice.

2. Vendar kadar imata oseba, za katero se zatrjuje, da je odgovorna, in oseba, ki je utrpela škodo, ob nastanku škode običajno prebivališče v isti državi, se uporablja pravo te države.

3. Kadar je iz vseh okoliščin primera razvidno, da je škodno dejanje očitno v tesnejši zvezi z drugo državo kot z državo iz odstavkov 1 ali 2, se uporablja pravo te druge države. Očitno tesnejša zveza z drugo državo bi lahko temeljila zlasti na že obstoječih razmerjih med strankama, kot je na primer pogodba, ki je tesno povezana z obravnavanim škodnim dejanjem."

13 Člen 6 Uredbe Rim II, naslovljen „Nelojalna konkurenca in akti, ki omejujejo svobodno konkurenco", ki je tudi v poglavju II te uredbe, določa:

„1. Pravo, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti, nastale zaradi nelojalne konkurence, je pravo države, v kateri je konkurenca ali skupni interes potrošnikov prizadet ali bi bil lahko prizadet.

2. Kadar dejanje nelojalne konkurence prizadene izključno interes posebnega konkurenta, se uporablja člen 4.

3.

(a) Pravo, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti, nastale zaradi omejevanja konkurence, je pravo države, na katere trgu ima, ali bi lahko imela, taka omejitev učinek.

(b) Kadar ima, ali bi lahko imela, taka omejitev učinek na trgu več kot ene države, se lahko oseba, ki zahteva odškodnino za škodo in ki vloži tožbo na sodišču stalnega prebivališča toženca, odloči, da bo za podlago svoje tožbe izbrala pravo sodišča, pri katerem je tožbo vložila, če je bil trg v tej državi članici eden izmed tistih, ki so bili neposredno ali bistveno prizadeti zaradi omejevanja konkurence, ki je povod za nastanek nepogodbene obveznosti, na podlagi katere je osnovana tožba; kadar upravičenec v skladu z veljavnimi pravili o jurisdikciji na tem sodišču toži več kot

enega toženca, lahko za svojo tožbo izbere le pravo tega sodišča, če je zaradi omejevanja konkurence, na kateri temelji tožba proti vsakemu od teh tožencev, neposredno ali bistveno prizadet tudi trg v državi članici tega sodišča.

4. Od prava, ki se uporablja na podlagi tega člena, ni mogoče odstopiti s sporazumom v skladu s členom 14.“

14 Člen 14 te uredbe, naslovljen „Svoboda izbire“, določa:

„1. Stranki se lahko dogovorita, da se za nepogodbene obveznosti uporablja pravo po njuni izbiri, in sicer:

(a) s sporazumom, sklenjenim po dogodku, ki je povzročil nastalo škodo;

ali

(b) kadar obe stranki opravljata gospodarsko dejavnost, tudi s sporazumom, o katerem sta se stranki svobodno dogovorili pred dogodkom, ki je povzročil nastalo škodo.

Izbiro je treba izraziti ali pokazati z razumno gotovostjo glede na okoliščine primera. Izbira ne vpliva na pravice tretjih oseb.

2. Kadar so vsi dejavniki, pomembni za situacijo v času dogodka, ki je povzročil nastalo škodo, prisotni v državi, katere prava stranki nista izbrali, izbira strank ne vpliva na uporabo določb prava te druge države, od katerih ni dovoljeno odstopiti s sporazumom.

3. Kadar so vsi dejavniki, pomembni za situacijo v času dogodka, ki je povzročil nastalo škodo, prisotni v eni ali več državah članicah, izbira strank glede prava, ki se uporablja, in ki ni pravo države članice, ne sme ovirati uporabe določb prava Skupnosti, in kadar je to primerno, njihovega izvajanja s strani pristojnega sodišča države članice, od katerih ni dovoljeno odstopiti s sporazumom.“

15 Člen 16 navedene uredbe, naslovljen „Prevladujoče obvezne določbe“, določa:

„Ta uredba ne omejuje uporabe določb prava pristojnega sodišča, kadar so te obvezne ne glede na pravo, ki se sicer uporablja za nepogodbene obveznosti.“

Uredba (ES) št. 2006/2004

16 Člen 3 Uredbe (ES) št. 2006/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. oktobra 2004 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov („Uredba o sodelovanju na področju varstva potrošnikov“) (UL 2004, L 364, str. 1), naslovljen „Opredelitve“, določa:

„V tej uredbi:

[…]

(b) ‚kršitev znotraj Skupnosti‘ pomeni vsakršno dejanje ali opustitev v nasprotju z zakonodajo o varstvu interesov potrošnikov iz (a), ki škoduje ali bi utegnila škodovati kolektivnim interesom potrošnikov, ki prebivajo v drugi državi članici ali drugih državah članicah, kot je tista, iz katere izvira ali v kateri je prišlo do storitve dejanja ali opustitve; ali v kateri ima odgovorni prodajalec ali dobavitelj svoj sedež; ali v kateri so na voljo dokazi ali sredstva, ki se nanašajo na dejanje ali opustitev;

[…]“

17 Člen 4 navedene uredbe, naslovljen „Pristojni organi“, določa:

„1. Vsaka država članica imenuje pristojne organe in enotni povezovalni organ, ki so odgovorni za uporabo te uredbe.

2. Vsaka država članica lahko, če je to potrebno zaradi izpolnjevanja obveznosti iz te uredbe, imenuje tudi druge organe oblasti. Prav tako lahko imenuje telesa, ki imajo v skladu s členom 8(3) upravičen interes za prenehanje ali prepoved kršitev znotraj Skupnosti.

3. Brez poseganja v odstavek 4 vsak pristojni organ razpolaga s preiskovalnimi in izvršilnimi pooblastili, potrebnimi za uporabo te uredbe, ki jih izvaja v skladu z nacionalnim pravom.

4. Pristojni organi lahko izvršujejo pooblastila iz odstavka 3 v skladu z nacionalnim pravom:

(a) bodisi neposredno na lastno odgovornost ali pod nadzorom sodnih organov;

(b) bodisi z zahtevkom, naslovljenim na sodišča, pristojna za izdajo potrebne odločbe, vključno, kjer je primerno, s pravnim sredstvom, če zahtevku za izdajo potrebne odločbe ni bilo ugodeno.

5. Kolikor pristojni organi izvajajo svoja pooblastila z zahtevkom v skladu z odstavkom 4(b), so sodišča pristojna, da izdajo potrebne odločbe.

6. Pooblastila iz odstavka 3 se izvršujejo samo, če obstaja utemeljen sum kršitve znotraj Skupnosti, in vsebujejo vsaj pravico:

(a) dostopa do vseh relevantnih dokumentov v kakršni koli obliki, povezanih s kršitvijo znotraj Skupnosti;

(b) zahtevati od vsakogar relevantne informacije, povezane s kršitvijo znotraj Skupnosti;

(c) izvajati potrebne preglede na kraju samem;

(d) pisno zahtevati, da zadevni prodajalec ali dobavitelj preneha s kršitvijo znotraj Skupnosti;

(e) pri prodajalcu ali dobavitelju, odgovornemu za kršitev znotraj Skupnosti, doseči, da se zaveže prenehati s kršitvijo znotraj Skupnosti in, kjer je primerno, to zavezo objaviti;

(f) zahtevati prenehanje ali prepoved vsakršne kršitve znotraj Skupnosti in, kjer je primerno, objaviti odločbe o tem;

(g) v primeru nespoštovanja odločbe od obsojenega toženca zahtevati, da plača določeni znesek v javno blagajno ali drugemu upravičencu, določenemu v skladu z nacionalno zakonodajo.

[…]“

Direktiva 2009/22/ES

18 Člen 2(2) Direktive 2009/22/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o opustitvenih tožbah zaradi varstva interesov potrošnikov (UL 2009, L 110, str. 30) določa:

„Ta direktiva ne posega v pravila mednarodnega zasebnega prava glede veljavnega prava, tako da se običajno uporablja pravo države članice, v kateri kršitev izvira, ali pravo države članice, v kateri ima kršitev posledice."

Direktiva 93/13

19 V peti in šesti uvodni izjavi Direktive 93/13 je navedeno:

„ker potrošniki na splošno ne poznajo predpisov, ki v drugih državah članicah urejajo pogodbe za prodajo blaga ali storitev; ker jih lahko to nepoznavanje odvrne od neposrednih transakcij za nabavo blaga ali storitev v drugi državi članici;

ker je za lajšanje oblikovanja notranjega trga in zaščito državljana v vlogi potrošnika pri nakupu blaga in storitev s pogodbami, ki jih urejajo predpisi drugih držav članic, bistveno odstraniti nedovoljene [nepoštene] pogoje iz teh pogodb".

20 Člen 3 te direktive določa:

„1. Pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nedovoljenega [nepoštenega], če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.

[…]

3. Priloga vsebuje okvirni in nedokončani [neizčrpen] seznam pogojev, ki lahko štejejo za nedovoljene [nepoštene]."

21 Člen 5 navedene direktive določa:

„Pri pogodbah, v katerih so vsi ali nekateri pogodbeni pogoji, ki so ponujeni potrošniku, pisni, morajo biti ti pogoji vedno sestavljeni v jasnem, razumljivem jeziku. V dvomu glede pomena pogoja, prevlada razlaga, ki je za potrošnika najbolj ugodna. To pravilo o razlagi ne velja v okviru postopkov iz člena 7(2)."

22 Člen 6 Direktive 93/13 določa:

„1. Države članice določijo, da nedovoljeni [nepošteni] pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih [nepoštenih] pogojev.

2. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da potrošnik ni prikrajšan za varstvo, ki ga zagotavlja ta direktiva, zaradi tega, ker je za pravo, ki se uporablja za pogodbo, izbral pravo države nečlanice, če je pogodba tesno povezana z ozemljem držav članic."

23 Člen 7 te direktive določa:

„1. Države članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih [nepoštenih] pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki.

2. Sredstva, navedena v odstavku 1, vključujejo predpise, na podlagi katerih lahko osebe ali organizacije, ki imajo po nacionalnem pravu pravni interes pri zaščiti potrošnikov, ukrepajo v skladu z zadevnim nacionalnim pravom na sodiščih ali pri pristojnih upravnih organih, da odločijo, ali so pogodbeni pogoji, sestavljeni za splošno rabo, nedovoljeni [nepošteni], tako da lahko uporabijo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe takih pogojev.

[…]“

24 Člen 8 navedene direktive določa:

„Države članice lahko na področju, ki ga ureja ta direktiva, sprejmejo ali ohranijo najstrožje določbe, ki so združljive s Pogodbo, da bi zagotovile najvišjo stopnjo varstva potrošnikov.“

25 V Prilogi k Direktivi 93/13 so našteti pogoji iz njenega člena 3(3). Točka 1(q) te priloge določa:

„Pogoji, katerih cilj ali učinek je:

[…]

(q) izključitev ali omejitev potrošnikove pravice do sprožitve pravnega postopka ali drugega pravnega sredstva […]“

Direktiva 95/46

26 Člen 4 Direktive 95/46, naslovljen „Uporaba nacionalne zakonodaje“, določa:

„1. Vsaka država članica za obdelavo osebnih podatkov uporablja nacionalne predpise, ki jih sprejme v skladu s to direktivo, kadar:

(a) se obdelava izvaja v okviru dejavnosti ustanovitve [poslovne enote] upravljavca na ozemlju države članice; kadar je isti upravljavec ustanovljen na ozemlju več držav članic, mora sprejeti potrebne ukrepe za zagotovitev, da vsaka od teh ustanovitev [poslovnih enot] izpolnjuje obveznosti, ki jih določa veljavno nacionalno pravo;

(b) upravljavec ni ustanovljen na ozemlju države članice, ampak v kraju, kjer se njegova nacionalna zakonodaja uporablja na podlagi mednarodnega javnega prava;

(c) upravljavec ni ustanovljen na ozemlju Skupnosti in za obdelavo osebnih podatkov uporablja avtomatsko ali drugo opremo, ki se nahaja na ozemlju te države članice, razen če se taka oprema uporablja samo za prehod prek Skupnosti.

2. V okoliščinah, navedenih v odstavku 1(c), mora upravljavec določiti predstavnika, ki je ustanovljen na ozemlju omenjene države članice, ne da bi to posegalo v tožbe, ki se lahko vložijo zoper samega upravljavca.“

Avstrijsko pravo

27 Člen 6 Konsumentenschutzgesetz (zakon o varstvu potrošnikov) z dne 8. marca 1979 (BGBl. 140/1979), naslovljen „Nedovoljeni pogodbeni elementi“, v odstavku 3 določa, da je pogodbeno določilo v splošnih pogojih ali v tipskih pogodbah, ki je sestavljeno v nejasnem ali nerazumljivem jeziku, neveljavno.

28 V skladu s členom 13a tega zakona se člen 6 tega zakona zaradi varstva potrošnikov uporablja ne glede na to, katero pravo se sicer uporablja za pogodbo, če je bila sklenjena v okviru dejavnosti podjetja, ki se v Avstriji opravlja za sklepanje takšnih pogodb, ali s strani oseb, ki jih je podjetje za to pooblastilo.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

29 Amazon EU je družba s sedežem v Luxembourgu in je del mednarodne skupine za prodajo na daljavo, ki se med drugim prek spletne strani z domensko končnico „.de“ obrača na potrošnike s prebivališčem v Avstriji in z njimi v elektronski obliki sklepa prodajne pogodbe. Ta družba nima v Avstriji niti sedeža niti poslovne enote.

30 Do sredine leta 2012 so bili splošni pogoji v pogodbah, sklenjenih s potrošniki, ti:

„1. Amazon.de ne priznava drugačnih pogojev naročnika, razen če Amazon.de izrecno pisno soglaša z njihovo veljavo.

[…]

6. Pri plačilu po prejemu računa ter v drugih upravičenih primerih Amazon.de preveri in oceni podatke o naročnikih ter te izmenjuje z drugimi podjetji znotraj koncerna Amazon, podjetji za gospodarske informacije in po potrebi z družbo Bürgel Wirtschaftsinformationen GmbH & Co.KG, Postfach 5001 66, 22701, Hamburg, Nemčija.

[…]

9. Za odločitev, da se kot način plačila uporabi plačilo po prejemu računa, pri presoji tveganja neplačila – poleg lastnih podatkov – uporabljamo verjetnostne ocene, ki jih pridobivamo od družbe Bürgel Wirtschaftsinformationen GmbH & Co. KG, Gasstrasse 18, 22761, Hamburg, in družbe informa Solutions GmbH, Rheinstrasse 99, 76532 Baden-Baden [(Nemčija)]. Navedeni družbi poleg tega potrjujeta veljavnost z vaše strani posredovanih podatkov o naslovih.

[…]

11. Če se uporabnik odloči, da bo na Amazon.de vnesel vsebine (npr. ocene potrošnikov), da Amazon.de za čas trajanja pravice, na kateri temelji, časovno in krajevno neomejeno in izključno licenco za nadaljnjo uporabo vsebin za vsakršne namene tako ‚on-line‘ kot tudi ‚off-line‘.

12. Uporablja se luksemburško pravo, razen Konvencije Združenih narodov o mednarodni prodaji blaga (KMPB).“

31 VKI, subjekt, ki je v smislu Direktive 2009/22 upravičen do vložitve opustitvenih tožb, je pri avstrijskih sodiščih vložilo predlog za izdajo odredbe o prepovedi uporabe vseh pogojev, navedenih v teh splošnih pogojih, in predlog za objavo sodbe, ki bo izrečena, ker je menilo, da so vsi ti pogoji v nasprotju z zakonskimi prepovedmi ali dobrimi poslovnimi običaji.

32 Prvostopenjsko sodišče je ugodilo vsem tožbenim predlogom, razen predlogu, ki se nanaša na pogodbeni pogoj 8 o plačilu stroškov pri plačilu po prejemu računa. Ob uporabi načela iz Uredbe Rim I je na podlagi člena 6(2) te uredbe za neveljaven razglasilo pogodbeni pogoj 12 o izbiri prava, ki se uporabi, z obrazložitvijo, da izbira prava ne sme voditi do tega, da je potrošnik prikrajšan za varstvo, ki mu je zagotovljeno z zakonodajo države njegovega običajnega prebivališča. Iz tega je navedeno sodišče sklepalo, da je treba veljavnost drugih pogodbenih pogojev preučiti glede na avstrijsko pravo. Nazadnje, to sodišče je glede pogodbenih pogojev 6, 9 in 11 ugotovilo, da je treba le vprašanja o varstvu podatkov preučiti glede na upoštevno luksemburško pravo, ker Uredba Rim I ne izključuje uporabe Direktive 95/46.

33 Sodišče, pri katerem sta stranki iz postopka v glavni stvari vložili pritožbo, je sodbo, ki jo je izreklo prvostopenjsko sodišče, razveljavilo in mu zadevo vrnilo v ponovno odločanje. Štelo je, da je Uredba Rim I upoštevna za določitev prava, ki se uporabi, in vsebinsko preučilo le pogodbeni pogoj 12 o izbiri prava, ki se uporabi. V zvezi s tem je razsodilo, da na podlagi člena 6(2) te uredbe ni mogoče ugotoviti, da je ta pogodbeni pogoj neveljaven, in da bi bilo treba na podlagi člena 10(1) navedene uredbe analizo tega pogodbenega pogoja opraviti glede na luksemburško pravo. Pritožbeno sodišče je prvostopenjsko sodišče pozvalo, naj opravi to analizo, nato pa je opozorilo, da če bi se isti pogodbeni pogoj glede na luksemburško pravo izkazal za veljaven, bi bilo treba tudi ostale pogoje preučiti glede na to pravo, in da bi bilo treba zaradi določitve ugodnejšega prava v smislu člena 6(2) Uredbe Rim I opraviti primerjavo z avstrijskim pravom.

34 Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija), na katero se je obrnilo VKI, se sprašuje o pravu, ki se uporabi v okviru postopka v glavni stvari. V teh okoliščinah je to sodišče prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali se pravo, ki se uporabi za opustitveno tožbo v smislu Direktive 2009/22, določi na podlagi člena 4 Uredbe Rim II, če se s tožbo zahteva opustitev uporabe nedovoljenih pogodbenih pogojev s strani podjetja s sedežem v državi članici, ki v okviru elektronskega poslovanja sklepa pogodbe s potrošniki, ki imajo prebivališče v drugih državah članicah, zlasti v državi sodišča, pri katerem je bila tožba vložena?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:
   (a) Ali se za državo, v kateri škoda nastane (člen 4(1) Uredbe Rim II), šteje vsaka država, v katero toženo podjetje usmerja svojo poslovno dejavnost, zaradi česar se morajo izpodbijani pogodbeni pogoji presojati na podlagi prava države sodišča, kadar subjekt, ki je upravičen do vložitve tožbe, izpodbija uporabo teh pogojev pri poslovanju s potrošniki, ki imajo prebivališče v tej državi?
   (b) Ali je podana očitno tesnejša zveza (člen 4(3) Uredbe Rim II) s pravom države, v kateri ima toženo podjetje svoj sedež, če pogoji poslovanja tega podjetja določajo, da se za pogodbe, ki jih sklene to podjetje, uporablja pravo te države?
   (c) Ali tak pogoj o izbiri prava zaradi drugih razlogov vodi do tega, da je treba izpodbijane pogodbene pogoje presojati na podlagi prava države, v kateri ima toženo podjetje svoj sedež?

3. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen:

Kako se v tem primeru določi pravo, ki se uporabi za opustitveno tožbo?

4. Ne glede na odgovor na predhodna vprašanja:
   (a) Ali je pogoj v splošnih pogojih poslovanja, po katerem se za pogodbo, sklenjeno med potrošnikom in podjetjem s sedežem v drugi državi članici v okviru elektronskega poslovanja, uporablja pravo države sedeža tega podjetja, nepošten v smislu člena 3(1) Direktive 93/13?
   (b) Ali se za obdelavo osebnih podatkov s strani podjetja, ki sklepa pogodbe v okviru elektronskega poslovanja s potrošniki, ki imajo prebivališče v drugih državah članicah, na podlagi člena 4(1)(a) Direktive 95/46, ne glede na pravo, ki bi se sicer uporabilo, uporablja izključno

pravo države članice, v kateri je poslovna enota podjetja, v okviru katere se izvaja obdelava, ali pa mora podjetje upoštevati tudi predpise o varstvu podatkov držav članic, v katere usmerja svojo poslovno dejavnost?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prva tri vprašanja

35 Predložitveno sodišče s prvimi tremi vprašanji, ki jih je treba preučiti skupaj, želi v bistvu izvedeti, kako je treba razlagati uredbi Rim I in Rim II, da bi se določilo pravo, ki se uporabi za opustitveno tožbo v smislu Direktive 2009/22, usmerjeno zoper domnevno nedovoljene pogodbene pogoje, ki jih uporablja podjetje s sedežem v državi članici, ki sklepa pogodbe v okviru elektronskega poslovanja s potrošniki, ki imajo prebivališče v drugih državah članicah, zlasti v državi pristojnega sodišča.

36 Uvodoma je treba poudariti, da je treba glede področij uporabe uredb Rim I in Rim II pojma „pogodbena obligacijska razmerja“ in „nepogodbene obveznosti“ iz teh uredb razlagati samostojno, predvsem ob upoštevanju sistema in ciljev teh uredb. V skladu z uvodno izjavo 7 vsake od teh uredb je treba upoštevati ne le cilj medsebojne skladne uporabe teh uredb, pač pa tudi skladne uporabe glede na Uredbo št. 44/2001 (v nadaljevanju: Uredba Bruselj I), ki med drugim v členu 5 razlikuje med zadevami v zvezi s pogodbenimi razmerji, delikti in kvazidelikti (glej sodbo z dne 21. januarja 2016, ERGO Insurance in Gjensidige Baltic, C-359/14 in C-475/14, EU:C:2016:40, točka 43).

37 Glede pojma „nepogodbena obveznost“ v smislu člena 1 Uredbe Rim II je treba opozoriti, da pojem „zadeve v zvezi z delikti ali kvazidelikti“ v smislu člena 5, točka 3, Uredbe Bruselj I zajema vse zahtevke za ugotavljanje odgovornosti tožene stranke, ki niso „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 5, točka 1, te zadnje uredbe (sodba z dne 21. januarja 2016, ERGO Insurance in Gjensidige Baltic, C-359/14 in C-475/14, EU:C:2016:40, točka 45).

38 Sodišče je v okoliščinah Konvencije z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32, v nadaljevanju: Bruseljska konvencija) že razsodilo, da je preventivno pravno sredstvo, ki ga vloži združenje za varstvo potrošnikov, da bi se prodajalcu prepovedala uporaba nepoštenih pogojev v pogodbah s posamezniki, deliktno ali kvazideliktno v smislu člena 5, točka 3, te konvencije (sodba z dne 1. oktobra 2002, Henkel, C-167/00, EU:C:2002:555, točka 50) in da ta razlaga velja tudi glede Uredbe Bruselj I (glej v tem smislu sodbo z dne 13. marca 2014, Brogsitter, C-548/12, EU:C:2014:148, točka 19).

39 Glede na cilj skladnosti pri uporabi, naveden v točki 36 te sodbe, je preudarek, da na področju varstva potrošnikov nepogodbena odgovornost vključuje tudi poseganje v pravni red, ki je posledica uporabe nepoštenih pogojev, glede katerih je naloga združenj za varstvo potrošnikov, da jih preprečijo (glej v tem smislu sodbo z dne 1. oktobra 2002, Henkel, C-167/00, EU:C:2002:555, točka 42), popolnoma uporaben pri razlagi uredb Rim I in Rim II. Treba je torej šteti, da se opustitvena tožba iz Direktive 2009/22 nanaša na nepogodbeno obveznost, nastalo iz škodnega dejanja v smislu poglavja II Uredbe Rim II.

40 Člen 6(1) te uredbe, ki je v njenem poglavju II, kot posebno pravilo v zvezi z nepogodbenimi obveznostmi, nastalimi zaradi nelojalne konkurence, določa uporabo prava države, v kateri je konkurenca ali skupni interes potrošnikov prizadet ali bi bil lahko prizadet.

41 V zvezi s tem je iz uvodne izjave 21 Uredbe Rim II razvidno, da člen 6(1) te uredbe na posebnem področju nelojalne konkurence uresničuje načelo *lex loci damni*, ki je določeno v členu 4(1) navedene uredbe.

42 Nelojalna konkurenca v smislu člena 6(1) Uredbe Rim II zajema – kot je navedel generalni pravobranilec v točki 73 sklepnih predlogov – uporabo nepoštenih pogojev, ki so vključeni v splošne pogoje poslovanja, ker bi lahko prizadela kolektivne interese potrošnikov kot skupine in tako vplivala na konkurenčne pogoje na trgu.

43 Pri opustitveni tožbi iz Direktive 2009/22 je država, v kateri so kolektivni interesi prizadeti v smislu člena 6(1) Uredbe Rim II, tista, v kateri prebivajo potrošniki, na katere podjetje usmerja svojo dejavnost in katerih interese s to tožbo brani zadevno združenje za varstvo potrošnikov.

44 Treba je pojasniti, da člen 4(3) Uredbe Rim II, na podlagi katerega se uporablja pravo druge države, kadar je iz vseh okoliščin primera razvidno, da je škodno dejanje očitno v tesnejši zvezi z drugo državo kot z državo iz člena 4(1) te uredbe, ne more voditi do drugačnega rezultata.

45 Kot je namreč navedel generalni pravobranilec v točki 77 sklepnih predlogov, alternativno pravilo iz člena 4(3) Uredbe Rim II ni primerno za področje nelojalne konkurence, ker je namen člena 6(1) te uredbe zaščititi kolektivne interese – ki presegajo okvir razmerij med strankama v sporu – z določitvijo pravila, ki je prilagojeno posebej za to. Ta cilj bi bil ogrožen, če bi bilo dovoljeno zaobiti to pravilo na podlagi osebnih povezav med navedenima strankama.

46 Nikakor dejstvo, da je družba Amazon EU v splošnih pogojih določila, da se za pogodbe, ki jih je sklenila, uporablja pravo države, v kateri ima sedež, ne more legitimno pomeniti take očitno tesnejše zveze.

47 Če bi bilo drugače, bi lahko podjetnik, kakršen je družba Amazon EU, *de facto* s takim pogodbenim pogojem izbral pravo, ki mora veljati za nepogodbeno obveznost, in se tako izognil pogojem, ki so v zvezi s tem postavljeni v členu 14(1), prvi pododstavek, točka (a), Uredbe Rim II.

48 Treba je torej šteti, da kadar je zatrjevana kršitev zakonodaje, katere namen je varstvo interesov potrošnikov pred uporabo nepoštenih pogojev v splošnih pogojih poslovanja, je treba pravo, ki se uporabi za opustitveno tožbo v smislu Direktive 2009/22, brez poseganja v člen 1(3) Uredbe Rim II določiti v skladu s členom 6(1) te uredbe.

49 Nasprotno pa je treba pravo, ki se uporabi za preučitev nepoštenosti pogojev, ki so v potrošniških pogodbah in ki so predmet opustitvene tožbe, določiti samostojno glede na naravo teh pogojev. Tako je pri opustitveni tožbi, katere namen je preprečiti, da bi bili taki pogoji vstavljeni v potrošniške pogodbe zaradi vzpostavitve pogodbenih obveznosti, treba pravo, ki se uporabi za presojo navedenih pogojev, določiti v skladu z Uredbo Rim I.

50 V obravnavanem primeru so domnevno nepošteni pogoji, ki so predmet opustitvene tožbe iz postopka v glavni stvari, glede na potrošnike, na katere so naslovljeni, pogodbene obveznosti v smislu člena 1(1) Uredbe Rim I.

51 Te ugotovitve nikakor ne izpodbije kolektivna narava tožbe, s katero se izpodbija veljavnost navedenih pogojev. Okoliščina, da se ta tožba ne nanaša na posamične, dejansko sklenjene pogodbe, je namreč neločljivo povezana s samo naravo take kolektivne in preventivne tožbe, v okviru katere se opravi abstrakten nadzor.

52 Za določitev prava, ki se uporabi, je treba torej razlikovati med presojo zadevnih pogojev na eni strani in tožbo za opustitev uporabe navedenih pogojev, ki jo je vložilo združenje, kakršno je VKI, na drugi strani.

53 To razlikovanje je potrebno zaradi zagotavljanja enotne uporabe uredb Rim I in Rim II. Poleg tega se s samostojnim navezovanjem zadevnih pogojev zagotavlja, da se pravo, ki se uporabi, ne spreminja glede na vrsto izbrane tožbe.

54 Če bi bilo treba zadevne pogodbene pogoje v okviru postopka, ki se je začel zaradi kolektivne tožbe, preučiti glede na pravo, ki se uporabi v skladu s členom 6(1) Uredbe Rim II, bi obstajala nevarnost, da bi se merila pri preučitvi razlikovala od meril, ki se uporabijo v okviru posamičnega postopka, ki ga je začel potrošnik.

55 Pri preučitvi pogojev v okviru posamičnega postopka, ki ga je začel potrošnik, se lahko pravo, ki se – ker gre za pogodbeno pravo – določi kot tisto, ki se uporabi, razlikuje od prava, ki se – ker gre za deliktno pravo – določi kot tisto, ki se uporabi za opustitveno tožbo. V zvezi s tem je treba navesti, da se v skladu s členom 8 Direktive 93/13 raven varstva potrošnikov razlikuje tudi od ene do druge države, tako da se lahko presoja pogoja glede na pravo, ki se uporabi, razlikuje, tudi če bi bile sicer vse okoliščine enake.

56 Tako različno navezovanje pogodbenega pogoja na pravo, ki ga je treba uporabiti, ki bi bilo odvisno od vrste vložene tožbe, bi povzročilo odpravo zlasti skladnosti pri presoji med kolektivnimi in posamičnimi tožbami, ki jo je Sodišče vzpostavilo s tem, da je nacionalna sodišča zavezalo, da po uradni dolžnosti, tudi za v naprej, upoštevajo posledice, ki jih določa nacionalno pravo, ko je v okviru opustitvene tožbe ugotovljena nepoštenost pogoja, ki je del splošnih pogojev poslovanja, ki veljajo za potrošniške pogodbe, zato da potrošnike, ki so sklenili pogodbo z enakimi splošnimi pogoji, tak pogoj ne zavezuje (glej sodbo z dne 26. aprila 2012, Invitel, C-472/10, EU:C:2012:242, točka 43).

57 Z nedoslednostjo, ki bi bila posledica različnega navezovanja nekega pogoja glede na vrsto vložene tožbe, bi se poseglo v cilj, ki mu sledita direktivi 2009/22 in 93/13, ki je, da se uporaba nepoštenih pogojev učinkovito konča.

58 Iz navedenega izhaja, da kadar je zatrjevana kršitev zakonodaje, katere namen je varstvo potrošnikov pred uporabo nepoštenih pogojev v splošnih pogojih poslovanja, je treba pravo, ki se uporabi za opustitveno tožbo v smislu Direktive 2009/22, določiti v skladu s členom 6(1) Uredbe Rim II, medtem ko je treba pravo, ki se uporabi pri presoji danega pogodbenega pogoja, vedno določiti z uporabo Uredbe Rim I, pa naj bo to v okviru posamične ali kolektivne tožbe.

59 Vendar je treba pojasniti, da kadar se v okviru opustitvene tožbe presoja nepoštenost danega pogodbenega pogoja, iz člena 6(2) Uredbe Rim I izhaja, da izbira prava, ki se uporabi, ne posega v uporabo obveznih določb, določenih v pravu države, v kateri prebivajo potrošniki, katerih interesi se branijo s to tožbo. Te določbe lahko vključujejo tiste, s katerimi je prenesena Direktiva 93/13, če v skladu s členom 8 te direktive potrošniku zagotavljajo večje varstvo.

60 Na prva tri vprašanja je torej treba odgovoriti, da je treba uredbi Rim I in Rim II razlagati tako, da je treba brez poseganja v člena 1(3) vsake od teh uredb pravo, ki se uporabi za opustitveno tožbo v smislu Direktive 2009/22, usmerjeno zoper domnevno nedovoljene pogodbene pogoje, ki jih uporablja podjetje s sedežem v državi članici, ki sklepa pogodbe v okviru elektronskega poslovanja s potrošniki, ki imajo prebivališče v drugih državah članicah, zlasti v državi pristojnega sodišča, določiti v skladu s členom 6(1) Uredbe Rim II, medtem ko je treba pravo, ki se uporabi pri presoji danega pogodbenega pogoja, vedno določiti na podlagi Uredbe Rim I, pa naj se ta presoja opravlja v okviru posamične ali kolektivne tožbe.

Četrto vprašanje, točka (a)

61 S četrtim vprašanjem, točka (a), želi predložitveno sodišče izvedeti, ali je pogoj, ki je v splošnih pogojih poslovanja, ki so del pogodbe, sklenjene v elektronski obliki med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, in v skladu s katerim se za to pogodbo uporablja pravo države sedeža tega prodajalca ali ponudnika, nepošten v smislu člena 3(1) Direktive 93/13.

62 Iz navedene določbe je razvidno, da je pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, nepošten, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnovesje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.

63 Člen 3(2) Direktive 93/13 določa, da se pogodbeni pogoj šteje za pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, če ga je prodajalec ali ponudnik sestavil vnaprej in potrošnik zato ni mogel vplivati na njegovo vsebino, zlasti v okviru vnaprej oblikovane tipske pogodbe. Splošni pogoji poslovanja, kot so ti, ki se obravnavajo v postopku v glavni stvari, kot je v točki 84 sklepnih predlogov navedel generalni pravobranilec, so tak primer.

64 V skladu s členom 4(1) Direktive 93/13 se lahko pogodbeni pogoj razglasi za nepošten samo na podlagi presoje posameznega primera ob upoštevanju vseh upoštevnih okoliščin, vključno z naravo blaga ali storitev, ki so predmet pogodbe.

65 Nacionalno sodišče je tisto, ki ugotovi, ali pogoj ob upoštevanju okoliščin obravnavanega primera ustreza zahtevam dobre vere, uravnoteženosti in transparentnosti. Sodišče pa je pristojno, da iz določb Direktive 93/13 izlušči merila, ki jih to nacionalno sodišče lahko ali mora uporabiti pri taki presoji (glej v tem smislu sodbo z dne 30. aprila 2014, Kásler in Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, točki 40 in 45 ter navedena sodna praksa).

66 Glede pogoja, kakršen je pogoj 12 splošnih pogojev, ki se obravnava v postopku v glavni stvari in ki se nanaša na pravo, ki se uporabi, je treba najprej navesti, da zakonodaja Unije načeloma dopušča pogodbene pogoje o izbiri prava. Člen 6(2) Uredbe Rim I namreč določa, da imajo stranke možnost dogovoriti se o pravu, ki se uporabi za potrošniško pogodbo, če je zagotovljeno spoštovanje varstva, do katerega je potrošnik upravičen na podlagi določb prava pristojnega sodišča, od katerih ni mogoče odstopiti z dogovorom.

67 V teh okoliščinah, kot je v točki 94 sklepnih predlogov navedel generalni pravobranilec, je vnaprej sestavljeni pogodbeni pogoj o izbiri prava, ki se uporabi, ki določa, da se uporabi pravo države članice sedeža prodajalca ali ponudnika, nepošten samo, če ima njegovo besedilo ali njegov okvir določene značilnosti, ki povzročijo znatno neravnovesje med pravicami in obveznostmi strank.

68 Natančneje, nepoštenost takega pogoja lahko izhaja iz ubeseditve, ki ne izpolnjuje zahteve po jasnosti in razumljivosti iz člena 5 Direktive 93/13. To zahtevo je treba ob upoštevanju tega, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju, med drugim tudi glede ravni obveščenosti, razlagati široko (glej v tem smislu sodbo z dne 23. aprila 2015, Van Hove, C-96/14, EU:C:2015:262, točka 40 in navedena sodna praksa).

69 Poleg tega, če so učinki pogoja odvisni od kogentnih zakonodajnih določb, je bistveno, da prodajalec ali ponudnik potrošnika seznani s temi določbami (glej v tem smislu sodbo z dne 26. aprila 2012, Invitel, C-472/10, EU:C:2012:242, točka 29). To je primer iz člena 6(2) Uredbe Rim I, ki določa, da izbira prava, ki se uporabi, potrošnika ne sme prikrajšati za zaščito, ki mu jo zagotavljajo določbe, od katerih po pravu, ki bi se uporabljalo, če izbire ne bi bilo, ni dovoljeno odstopati z dogovorom.

70 Ob upoštevanju zavezujoče narave zahteve iz člena 6(2) Uredbe Rim I bo moral sodnik, ki obravnava pogodbeni pogoj o izbiri prava, ki se uporabi, v primeru, da gre za potrošnika z glavnim prebivališčem v Avstriji, uporabiti tiste avstrijske zakonske določbe, od katerih po avstrijskem pravu ni dovoljeno odstopati z dogovorom. Predložitveno sodišče bo moralo glede na primer ugotoviti, katere so te določbe.

71 Na četrto vprašanje, točka (a), je treba torej odgovoriti, da je treba člen 3(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da je pogoj v splošnih pogojih poslovanja prodajalca ali ponudnika, o katerem se stranki nista dogovorili posamično in v skladu s katerim se za pogodbo, sklenjeno s potrošnikom v okviru elektronskega poslovanja, uporablja pravo države članice sedeža tega prodajalca ali ponudnika,

nepošten, če navedenega potrošnika zavaja, tako da pri njem ustvari vtis, da se za pogodbo uporablja samo pravo navedene države članice, ne da bi bil potrošnik seznanjen s tem, da je na podlagi člena 6(2) Uredbe Rim I upravičen tudi do varstva, ki mu je zagotovljeno s kogentnimi določbami prava, ki bi se uporabljalo, če tega pogoja ne bi bilo, kar mora predložitveno sodišče preveriti ob upoštevanju vseh upoštevnih okoliščin.

Četrto vprašanje, točka (b)

72 Predložitveno sodišče želi s četrtim vprašanjem, točka (b), v bistvu izvedeti, ali je treba člen 4(1)(a) Direktive 95/46 razlagati tako, da obdelavo osebnih podatkov, ki jo izvaja podjetje za elektronsko poslovanje, ureja pravo države članice, na katero to podjetje usmerja svojo dejavnost.

73 V skladu s členom 4(1)(a) Direktive 95/46 vsaka država članica za obdelavo osebnih podatkov uporablja nacionalne predpise, ki jih sprejme v skladu z navedeno direktivo, kadar se obdelava izvaja v okviru dejavnosti poslovne enote upravljavca na ozemlju države članice.

74 Iz tega izhaja, da obdelavo podatkov, ki se izvaja v okviru dejavnosti poslovne enote, ureja pravo države članice, na ozemlju katere je ta poslovna enota.

75 Prvič, glede pojma „poslovna enota“ v smislu člena 4(1)(a) Direktive 95/46 je Sodišče že pojasnilo, da obsega vsakršno resnično in dejansko, čeprav majhno, dejavnost, ki se opravlja prek stalne enote (sodba z dne 1. oktobra 2015, Weltimmo, C-230/14, EU:C:2015:639, točka 31).

76 Kot je v točki 119 sklepnih predlogov navedel generalni pravobranilec, sicer okoliščina, da podjetje, ki upravlja obdelavo podatkov, nima niti hčerinske družbe niti podružnice v državi članici, ne izključuje, da ima lahko tam poslovno enoto v smislu člena 4(1)(a) Direktive 95/46, vendar taka poslovna enota ne more obstajati že zaradi tega, ker je spletna stran zadevnega podjetja tam dostopna.

77 Presoditi je namreč treba, kot je Sodišče že navedlo, tako stopnjo stalnosti enote kot tudi dejanskost opravljanja dejavnosti v zadevni državi članici (glej v tem smislu sodbo z dne 1. oktobra 2015, Weltimmo, C-230/14, EU:C:2015:639, točka 29).

78 Drugič, glede vprašanja, ali se zadevna obdelava osebnih podatkov izvaja v okviru „dejavnosti“ te poslovne enote v smislu člena 4(1)(a) Direktive 95/46, je Sodišče že ugotovilo, da ta določba ne zahteva, naj se obdelava zadevnih osebnih podatkov izvede „s strani“ zadevne poslovne enote, ampak zgolj, da se izvaja v „okviru dejavnosti“, ki jo ta poslovna enota opravlja (sodba z dne 1. oktobra 2015, Weltimmo, C-230/14, EU:C:2015:639, točka 35).

79 Predložitveno sodišče mora na podlagi te sodne prakse in ob upoštevanju vseh upoštevnih okoliščin iz postopka v glavni stvari ugotoviti, ali družba Amazon EU zadevno obdelavo podatkov izvaja v okviru dejavnosti poslovne enote, ki ni v Luksemburgu.

80 Kot je v točki 128 sklepnih predlogov navedel generalni pravobranilec, če predložitveno sodišče ugotovi, da je poslovna enota, v okviru katere družba Amazon EU izvaja obdelavo teh podatkov, v Nemčiji, mora to obdelavo urejati nemško pravo.

81 Glede na navedeno je treba na četrto vprašanje, točka (b), odgovoriti, da je treba člen 4(1)(a) Direktive 95/46 razlagati tako, da obdelavo osebnih podatkov, ki jo izvaja podjetje za elektronsko poslovanje, ureja pravo države članice, na katero to podjetje usmerja svojo dejavnost, če se izkaže, da to podjetje izvaja obdelavo zadevnih podatkov v okviru dejavnosti poslovne enote, ki je v tej državi članici. Predložitveno sodišče mora presoditi, če je to tako.

Stroški

82 Ker je ta postopek za stranki v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

1. **Uredbo (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbena obligacijska razmerja (Rim I) in Uredbo (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti („Rim II“) je treba razlagati tako, da je treba brez poseganja v člen 1(3) vsake od teh uredb pravo, ki se uporabi za opustitveno tožbo v smislu Direktive 2009/22/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o opustitvenih tožbah zaradi varstva interesov potrošnikov, usmerjeno zoper domnevno nedovoljene pogodbene pogoje, ki jih uporablja podjetje s sedežem v državi članici, ki sklepa pogodbe v okviru elektronskega poslovanja s potrošniki, ki imajo prebivališče v drugih državah članicah, zlasti v državi pristojnega sodišča, določiti v skladu s členom 6(1) Uredbe št. 864/2007, medtem ko je treba pravo, ki se uporabi pri presoji danega pogodbenega pogoja, vedno določiti na podlagi Uredbe št. 593/2008, pa naj se ta presoja opravlja v okviru posamične ali kolektivne tožbe.**

2. **Člen 3(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah je treba razlagati tako, da je pogoj v splošnih pogojih poslovanja prodajalca ali ponudnika, o katerem se stranki nista dogovorili posamično in v skladu s katerim se za pogodbo, sklenjeno s potrošnikom v okviru elektronskega poslovanja, uporablja pravo države članice sedeža tega prodajalca ali ponudnika, nepošten, če navedenega potrošnika zavaja, tako da pri njem ustvari vtis, da se za pogodbo uporablja samo pravo navedene države članice, ne da bi bil potrošnik seznanjen s tem, da je na podlagi člena 6(2) Uredbe št. 593/2008 upravičen tudi do varstva, ki mu je zagotovljeno s kogentnimi določbami prava, ki bi se uporabljalo, če ne bi bilo tega pogoja, kar mora predložitveno sodišče preveriti ob upoštevanju vseh upoštevnih okoliščin.**

3. **Člen 4(1)(a) Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov je treba razlagati tako, da obdelavo osebnih podatkov, ki jo izvaja podjetje za elektronsko poslovanje, ureja pravo države članice, na katero to podjetje usmerja svojo dejavnost, če se izkaže, da to podjetje izvaja obdelavo zadevnih podatkov v okviru dejavnosti poslovne enote, ki je v tej državi članici. Predložitveno sodišče mora presoditi, če je to tako.**

Podpisi